Kukat rajuilmassa

Kirj. V. Kronen (Moskova.)

Aamulla aikasin ajavat vaunut toritta. Kaksi henkilöä, ajaja ja miliisimies istuvat vierekkäin ajoneuvoissa.

Heidän takanaan, jokaisesta vaunujen tärähdyksestä liikahtaen, on neljä lapsen ruumista. Kolme poikasen ja yksi tyttösen.

On vaikeata määritellä, mihin he olkeastaan ovat puetut. Yhdellä nähdään verhonaan jauhosäkin jätteitä, joista laihat jalat ja käsivarret pistävät esiin kuin kuivuneet puunoksat. Tyttösellä on ohut puku, josta toinen hiha puuttuu, sen alla paljas ruumis...

Miliisimies kertoi hyvänsäyvisellä äänellä:

"Tulee kyimä yö, katsoppas, silloin on jo aamulla muutamia tällaisia ruumiita. Sinne tänne harhailen ryömivät he johonkin nurkkaan ja paleltuvat. Se ei olekaan mikään ihme, jo ennestään melkein nälkään kuolleita, ja nyt pakkanen. Täysikasvuinen voi sen tään niin paljon kestää — mutta nuo ..."

Valistusasiain kansankomissarin osaston rappusilla istuu kokoonkyyristyneinä — lapsia. Joku on sanonut heille, että pakolaisten lapset saatetaan lastenkoteihin, joissa on lämmintä ja mieluisaa, jossa saa syödäkseen ja vaatteita ylleen — ja nyt ovat he tulleet tänne. Onhan samantekevää missä istuu, täällä ei ainakaan sada.

Ja seinän takaa johtajan huoneesta kuuluu hermostunut ääni:

'Mihinkä, mihinkä minä joudun näiden kanssa? Taas on tänne tuotu 46 lasta. Täällä on talossa, mikä on määrätty 40 miestä varten, jo 200 lasta, kaikki on äärijään myöten täynnä, minä en voi ketään enää ottaa suojaan!"

Pitää avata uusia koteja.

Olemme kesän kuluessa ottaneet suojaan enemmän kuin 1.500 lasta... Enempää ei voida ottaa... Puuttuu vaatteita, puuttuu tuotteita. Ravintolakomitea antaa vain 10—15 pros. normasta. Eikä lasten tulvaaminen lakkaa. Joka päivä tuo mukanaan kymmenittäin puolilastomia lapsia. Mihinkä, on heille yhdentekevää, vain pois nälkäseuduilta! He putoavat puskureilta pyörien alle, kuolevat nälästä ja kylmästä...

Ja ilman koko maailman apua olemme voimattomia tämän kurjuuden suhteen. Valittaa tahdon, valittaa surusta ja epätoivosta näiden ruumiiden tähden, jotka ikäänkuin elävät kukat sadottain taittuvat meidän silmäimme edessä rajuilmassa.

Ja tämä — on meidän tulevaisuutemme! Ja nämä ovat elämänkukkia!

Kalle imartelua, mutta silti teki hän työtä kunnottomasti. Lauri sitävastoin saavutti kaikkien ystävyyden ja toveruuden hauskalla ja ystävällisellä käytöksellään.

— — —

Alettiin hiljakseen puhua sodasta. Puhuttiin palokuntain perustamisesta. Porvarit tilailivat aseita ja työläiset hyvin ymmärsivät, mitä se tahtoo sanoa. Alettiin puuhaamaan järjestyskaarteja.

Tässäkin pikkukylässä alkoi kuulua kaikellaisia huhuja. Perustettiinpa sielläkin palokunta. Luokkatietoisia työläisiä oli vähän, joten porvarit heitä taluttivat minne halusivat, eikä järjestyskaartin perustamisesta voinut olla edes puhettakaan.

Eräänä päivänä aivan odottamatta sai Kaisa Liinun luokseen. Liinu ihastuksissaan kertoi:

— Kalle on mennyt palokunnan harjotuksiin, Hovinkin pojat ovat siellä hyvä ystävä hänen kanssaan ja aivan kilvan hänen kanssaan kunnostautuvat harjotuksissa. Kalle ja toinen Hovin pojista lähtee lähimpään kaupunkiin aivan upseerikursseille. Eikö Laurikin mene?

Kaisa kuunteli Liinua suuresti ihmeissään, sillä hän ei voinut edes arvata, että Liinu iloitsi noin tavattomasti porvarien meiningeistä, kun oli köyhä työläinen ja aivan samalla tasolla hänen kanssaan. Kuullessaan poikansa Laurin nimen tuollaisten puheiden yhteydessä, sykki hänen sydämensä rajusti. Lauriko — hänen hyvä poikansa — nyt menisi porvarien hurtaksi. Ei! Ei! Hän kuitenkin raukoittuneena puhui Liinulle:

— Ennemmin uhraa Lauri henkensä ja verensä työväen aatteelle, kun menee hetkeksikään porvarien riveihin. Ennemmin kuolemme, Fanni ja minä, ennenkuin haluamme nähdä Laurin noiden työväen verta himoovien hurttien joukossa. Tuo puhe ei Liinua miellyttänyt, se sai hänet hieman epäilemään. Siksipä katsoi hän parhaaksi mennä Hovin emännän puheille, saadakseen asiaan selvyyttä ja itselleen rohkeutta.

— — —

Kului taas joku aika. Puhuttiin yhä edelleen suojeluskunnista ja myös punakaarteista. Kalle oli mennyt kaupunkiin lahtarien puuhiin. Puhuttiin että suojeluskuntiin otetaan jo pian väkipakolla miehiä, joista sitten tulee vakinainen sotaväki. Nyt tuli Laurille miettimisen aihetta, sillä hän ei millään muotoa halunnut lähteä porvarien riveihin. Mutta hän ei myöskään tiennyt minne punakaartin osastoon hän voisi mennä, kun hän ei koskaan ollut ennemmin matkustanut eikä käy nyt kauempana kaupungeissa. Kirjevaihdon avulla hän kuitenkin sai lopulta selville, minne hän voi mennä ja nyt hän tuli levolliseksi, kun tiesi että voi taistella aatteensa puolesta työläisten riveissä. Tuo tietoisuus innosti häntä, vaikka samalla kertaa tuntui kovin raskaalta erota kodista, omasta pikku kodista, äidistä ja kiltistä siskosta, joka aina oli ottanut hänen neuvonsa hyvin huomioon ja monella tavalla ilahduttanut häntä.

Kyyneleet täyttivät pojan poskipäät, kun hän puristi viimeisen kerran äitinsä kättä. Hän kuitenkin koetti salata suurta liikutustaan. Äidin tuskaa ei voi sanoin kuvata, mutta toivon hymy kuitenkin loisti hänen kasvoillaan. Tiesihän hän nyt hyvin, että Laurin ei tarvinnut lahtarien hurttana tekdä itsestään syyllisiksi veljen murhaan. Fannille ei Lauri mielestään osannut olla niin hyvä kuin olisi tahtonut. Kuinka hänen sielunsa sävelet soivatkaan, kun Fanni avomielin puheli:

— Eivät lahtarit sinua voi tappaa, ei koskaan! Sitten me taas saamme hauskaa ja meillä on kaikki kaunista, kun sinä palaat kotiin. Minä ikävöin sinua ja minä tiedän, että suojeluskuntalaiset eivät sinua voi viedä...

Sitten otti hän Laurin käden, ikäänkuin olisi halunnut suojella häntä...

Kului taas jonkun aikaa. Kalle kirjoitti äidilleen:

"Äiti!

Täällä kuluu aika niin, että aivan vilisee. Kaikki pojat ovat innokkaita isänmaan puoltajia. Minä olen aliupseeri ja minut korotetaan pian. Niin, en oikein tiedä miksi... mutta ehkä ... Vaan voitko lähettää minulle rahaa, kun täällä on niin nolo olla ilman rahatta, kun tovereillakin sitä on. Jos ei ole rahaa, etkä voi saada Hovista sitä lainaksi, niin voisi kuitenkin myydä lehmän. Kun minusta tulee korkea-arvoinen päällikkö, niin jo loppuu rahan puute. On sitten hyvä palkka ja upseerit voivat lisää kiihveitää. Sitten voi äitikin tulla kaupunkiin. Toivon pyyntöni pian täyttyvän. Poikien luo on kiire. — Kalle"

Kovalla vaivalla — sotasensuurin takia — sai Laurikin tulemaan yhden kirjeen kotiinsa. Hän kirjoitti näin:

"Rakas äiti ja kiltti sisko!

Oi, minä niin pelkään, että tämä kirje ei pääse teille asti tulemaan. Koetan kuitenkin parhaani. Sieluni aivan nääntyy, jos en saa teille kirjottaa. Täällä minä opin paljon, paljon! Opin vasta ymmärtämään mitä työläiseltä vaaditaan tällä hetkellä. Parhain kiitos niistä lahjoista joita te olitte lähettänyt A. H—nen mukana, miten olinkaan iloinen saadessani ne. Hämmästyin tyyten, kun näin Fannin minulle kutomat käsineet. Miten hän, vaikka on niin nuori, on voinut kuvitella sellaisen mallin — joka on niin kovin tarpeen sotilaan käsineissä. Tunnen aivan vaistomaisesti nyt jo, että hänestä tulee erinomaisen rohkea ja reipas työläisnainen. Tekisi mieleni kirjottaa oikein paljon, mutta en voi, sillä jos joutuu urkkijain käsiin, niin... Täällä on paljon hyvää puuhaa, emme yhtään hukkaan kuluta joutoaikaamme. Minulla on vielä tallessa nekin rahat, jotka olivat taskussani kotoa lähteissä. Siis älkää huolehtiko, ei minulla ole mitään puutetta. Toivon sydämestäni, että voisitte hyvin. Tervehtien: Lauri."

— — —

Aika vain kuluu. On ollut kovia taisteluita ja veljen veri on kostutelut viljalti maata. Eräässä kahakassa saa Kalle kuolettavan haavan.

Hän ei enää kyennyt kirjottamaan äidilleen. Kalle alkoi sairaalassa tuntea jonkinlaisia omantunnon tuskia ja hän houraili hirveästi. Hänestä nyt vasta tuntui, että hän oli petturi...

Nyt hän vasta käsitti, että hänen ei olisi pitänyt lainkaan olla siinä joukossa missä hän oli... Se oli nyt myöhäistä.

Eräänä päivänä menee Liinu Hoviin toivossa saada Kalleita kirjeen. Postinkuljettaja tavallisesti jätti Liinunkin postin Hoviin. Kirjettä ei ollut nyt Liinulle. Hovin väki puheli arkaillen ja kummallisesti, samalla erikoisesti ihaillen valkoisia sotilaita, jotka uhraavat henkensä isänmaan alttarille.

Liinun päätä alkaa huimata... Mitä jos Kalle olisi kuollut? Se ajatus aivan horjuttaa häntä, eikä hän saa lohtua Hovin emännän puheesta. Sanat niin kummasti kaikuvat: "uhraavat henkensä isänmaan vapausalttarille." Nuo sanat lisäävät vain hänen katkeruuttaan. Hänestä nyt tuntuu, että hän on aivan perikadon partaalla ...ainoa lapsi kuollut ja...

Sittemmin Hovissa jo sanottiin, että Kalle on kuollut ja että kaikki muutkin "valkoiset urhot" haudataan oman pitäjän kirkkomaahan. Heille pystytetään muistopatsas. Erikseen ei ketään haudata. Hovista tarjottiin kyyti Liinulle Kallen ja parin muun sotilaan hautajaisiin. Murtunut äiti ei voinut pitkään aikaan nousta seisomaan, niin väsynyt ja voimaton hän oli. Nyt vasta häntä kammotti lahtarien puuhat, oikeinpa inhotti heidän imarruspuheensa.

Hautajaisissa ollessaan hän olisi väriseävin tuntein kuljettanut Kallen ruumiin pois "suojelijain" pistinten välistä, mutta ei voinut edes puhua. Porvarien kunnioituspuheet kaikuivat hänen korvissaan kuin kauhein tuomio ja hän katkerasti tunsi kevytmielisyytensä. Hän ei syyttänyt ketään, vaan tunsi itsensä kaikkeen syypääksi. Hän nyt vasta ymmärsi, että äitinä ollen hän olisi voinut kasvattaa poikansa käsitykset toisenlaisiksi... olisi voinut oikeaan ohjata, jos olisi sen ennen ymmärtänyt. Ollen jo vanha ja voimat ijän mukana murtuneet, ei hän enää voinut kestää tällaista mielen kuohuntaa, vaan hän sairastui. Hautajaisten jälkeen oli hän hetken aikaa vuoteenomana. Kaikki mikä vähänkin muistutti Kallesta, sai hänet suuriin ajatuksiin ja samalla heikenti häntä. Vähässä ajassa meni hän aivan työkyvyttömäksi ja kadottipa myös muistinsakin kokonaan.

Kalle oli tehnyt velkaa Hoviin ja myöskin Liinun omat velat pakottivat hänet myymään mökkinsä ja sen ainoan lehmän, joka oli enää jäilellä. Nyt Hovin isäntä tarjoutui ostajaksi ja kun oli pakkomyynti, niin maksoi hän mitä itse halusi. Noilla viimeisillä raholla joutui Liinu ostamaan elintarpeita itselleen ja myös hankkimaan ainunon. Sota-aikana kun kaikki oli kallista, niin varat eivät hänellä pitkälle riittäneet ja lopulta täytyi hänen luovuttaa kunnan hoitoon. Se ei suinkaan ollut kaikkein ilahduttavin asia.

Tuo "kunnankoti" oli lähellä hautausmaata. Liinu oli jo jonkun kerran jaksanut käydä poikansa haudalla, vaan se patsas alkoi kammottamaan häntä. Hän ei voinut mennä lähelle, kun siinä olevat kirjotukset aivan inhottivat. "Vapaustaistelijat"... Kansa ei ollut vapautunut, vaan se joutui entistä raskaampaan orjuuteen, sen jo Liinukin pakosta oppi tietämään.

— — —

Lauri joutui vankeuteen. Lahtarit eivät olleet häntä telottaneet, vaan telkesivät hänet ristikkojen taakse. Kun vähän enemmän vapauksia alettiin vangeille suomaan, niin kirjotti hän kotiinsa opettavaisia kirjeitä. Niiden avulla hän innosti ja kehitti siskoaan.

Sisko aherti työtä ahkeraan ja hän kaikintavoin avusti vankilassa olevaa veljeänä vaatteilla ja ruualla. Kotona olivat he hyvin säästäväisiä, joten tulivat toimeen kutakuinkin.

Äiti sai lohtua Fannin puheista ja toimista. Fanni vakuutti usein äidilleen: "Vielä koittaa työläisille vapauden päivä. Kerran aukenevat työläisille vankilan rautaportit, eikä enää porvarit voi työläisiä tyrmään sulkea kidutettavaksi ja piinattavaksi. He itse kerran joutuvat tiilile kaikista töistään."